

«Արտոյութեան մարդ ըստ պատկերի մե-
րում և ըստ նմանութեան, և իշխեցե-
ծկանց ծովու եւ թռչնոց երկրից և ա-
մենայն երկրի, և ամենայն սողնոց որք
սողնն ՚ի վերայ երկրի . . . : Եւ ստեղծ
ուէր Աստուած զմարդն հող յերկրէ և
վշեաց յերեսս նորա շունչ կենդանի և
եղև մարդն հոգի կենդանի » :

ՅՆ . Ա . 26 — Բ . 7 :

Ամենիմաստ Արարչի ստեղծուա-
ծոց մէջ՝ ամենափոքրիկ շամանթաղն ,
աննշան տունն և ամենաշնչին ման-
րազխտական միջատն կը բովանդակէ
իւր մէջ մեծամեծ հրաշալիք՝ փոքր
ամենիմաստութեան Ստեղծողին : Ըս-
քանչէր է երկիր իւր մանրամասնու-
թեամբք . սքանչելի եւս են երկինք՝ լու-
սափայլ աստեղօքն , գերահրաշ է ա-
րեգակն՝ իւր բիւրիցս մեծութեամբ
քան զաշխարհ և ակնախորիզ ջերմա-
ցուցիչ լուսովն , այլ հրաշափառագոյն
եւս են տիեզերք անհուն ընդարձա-
կութեամբ և անհամար հրաշալեաց
գանձերովն . բայց այս չէ տակաւին
սքանչացման սահմանը , մօտենանք դէպ
առ մեզ , մոտենմք մեր մէջ և ի՛նչ . . .
ահա՛ երկիր և երկինք , արեգակն եւ
աստեղք , բովանդակ տեսանելի տիե-
զերք այն տեղ պարփակեալ Աստուա-
ծութեան աննման , անկշիւ և անիմա-
նալի ճառագայթին փայլունովն լուսա-
ւորուած . ուրեմն գերապահեւ եւս է
մարդ . և քանիցս եւս հրաշալի այս ա-
մենեցուն Ստեղծողն . . . ահա՛ եղը
ղարմացման , հուն և մոլորումն երե-
ւակայութեան :

Այլ սակայն , Մարդն , որ հրաշա-
կերտ տիեզերաց անհունութեան մէջ՝
գերահրաշ , Յաւիտենական Արարչի
սքանչելեաց հանդիսարան՝ անեղը տա-

րածութեան մէջ՝ սքանչելագոյն , երկ-
րային համայն արարածոյ՝ գերագոյն ,
իշխան հանուր աշխարհի և ժառանգ :
Մարդն՝ որ կը բովանդակէ իւր հունա-
ւոր և սահմանափակ տարածութեան
մէջ անհունութիւն մը , կ'ամփոփէ իւր
փոքրադիր և սեղմեալ կազմութեան
մէջ տիեզերական անեղը ընդարձակու-
թիւններ , կը սընայ , կը տարածի , կը
հասնի անհուն հոգւոյ կարողութեամբ
տիեզերաց անչափ միջոցներ : Ամենաս-
տեղծ էակի սոյն հրաշազարդ արա-
րածն թէեւ գերազանց քան զամենայն
նիւթական արարածն է , սակայն հա-
ղիւ երբէք նկատողութեան առնուած
է , գոյն ուրեմն իւր խորհրդաւոր
նշանակութիւնն մտածման ենթար-
կուած է : Մարդն որ մեզմէ անանջը-
պետ է և անբաժան , միով բանիւ որ
մեք իսկ եմք , հաղիւ ուրեմն մեր զըն-
նութեանց և սքանչացման առարկայ
եղած է : Մարդիկ քննեցին մեռեալ
նիւթերն , անզգայ իրերն , յուզեցին
անասուն կենդանիներն , հեռացան
յաշխարհէ մինչեւ տիեզերաց հեռա-
ւոր անկիւնները , բարձրացան մինչեւ
երկնային մարմինները և այս ամենուն
ծանօթութիւնն ու գիտութիւնը ա-
ռաւել ընտելացաւ մեզ , քան մեր գու-
յութեան և բնութեան ուսումն եւ
մեզ ամենամերձ եղող մեր անձի պատ-
մութիւնը : Համեմատութեամբ մեք
խիստ նուազ որոնեցինք զմեզ և խիստ
սակաւ հետազոտեցինք մեր անձը :
Հարկ և սլարտ է մեզ նախ զմեզ ճա-
նաչել :

Ըստ Աստուածաշունչ Ս . Գրոց՝
ստեղծաւ լոյս , ստեղծան երկինք եւ
երկիր , տունկք և կենդանիք , աշ-
խարհ համայն և տիեզերք մի և եթ
բանիւն Աստուծոյ . Ելէյի , Էլէ-
բայց վեցերորդ օրն՝ ՚ի վախճան արար-
չագործութեան , հանդիսատես կացե՛

արարածք ամենայն , ունինդիր եղան
երկինք 'ի վերուստ եւ երկիր 'ի խռ-
նարհ , որանչացաւ բնութիւն , հրա-
շացան տիեզերք , զի Արարի ձայն հըն-
չեց . « Արասցուք Մարդ ըստ պատկե-
րի մերում եւ ըստ նմանութեան եւ իշ-
խեսցէ ձկանց ծովու եւ թռչնոց երկ-
նից եւ անասնոց եւ ամենայն երկրի եւ
ամենայն սողնոց , որք սողին 'ի վերայ
երկրի » : Ստեղծաւ մարդ ոչ լոկ բա-
նիւ , այլ գործովն Աստուծոյ , զի էառ-
հող յերկրէ եւ ստեղծ զմարդն : Եւ
ահա այս վայրկենին բնկալաւ մարդն
գերազանցութիւն միւս բոլոր անբա-
նից վերայ : « Եւ փէաց յերեսս նորա
շունչ կենդանի եւ եղեւ մարդն յոգի
կենդանի » : Բարձրացաւ մարդ եւ զի-
ջաւ բնութիւնն 'ի հնազանդութիւն ,
անսահման եւ անհուն տարբերութիւնք
անջրպետեցին ընդ մէջ մարդոյ եւ ան-
բանից , զի մարդ ընդունեց Աստուա-
ծային յաւիտենական որակութեանց
մին՝ հոգի եւ անմահութիւն , ընդու-
նեց Աստուածութեան նմանողութիւն
եւ հետեւաբար բարձր իշխանութիւն
եւ թագաւորութիւն երկրային բոլոր
արարածոց վերայ : Ընդունեց մարդ
կրկնակի հակադիր յատկութիւն , մարդ
հողածին եղաւ հոգի եւ մարմին , ան-
նիւթ եւ նիւթական , ներքին եւ արտա-
քին : Այսու կրկնակի տարբեր յատ-
կութեամբք կը բաժանի եւ մարդոյ
պատմութիւնը յերկուս՝ 'ի ներքին եւ
յԱրարչին , զորս պիտի ջանամք ուրոյն
նշարագրել՝ Պիւ.Քօն անմահանուն բը-
նապատումի փորձառական հմտու-
թիւններէն եւ հաղուագիւտ հեղինա-
կութիւններէն քաղուածելով :

ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՐԴ

Մարդ՝ իւր բովանդակ նշանակու-
թեամբ է հոգի անմահ պատատեալ

նիւթական եւ արտականացու մարմնոյ
խանձարում : Հոգւոյ մէջ է մարդկու-
թիւնը , հոգւոյ սէջ է մարդոյ գերա-
զանցութիւնը եւ հրաշալիքը , վասն զի
հոգւով է մարդոյ բանականութիւնը
եւ անբան արարածներէն տարբերական
որակութիւնները , խորհուրդ , բան ,
ներքին զգացմունք , իշխանութիւն , աւ-
տուածանմանութիւն եւ անմահութիւն :
Ուրեմն Հոգին է մեծագոյն եւ արժա-
նաւորագոյն մասն մարդոյ : Սոյն այս
անմահ մասն գոգցես շրջապատուած
է մարմնաւոր զգացմանց խառնուր-
դով . սա՛ յամաքած է մեր կրից բոցե-
րով . սիրտ , միտք եւ զգայարանք սմա-
հակառակ գործած են : Այլ սակայն ա-
նապական լինելով իւր գոյութեամբ ,
անանց իւր էութեամբ , միշտ նոյն է ,
թէեւ իւր լուսոյ փայլիւնը նուազած ,
այլ իւր զօրութիւնը միշտ նոյնաչափ
եւ անփոփոխ մնացած է : Ուստի հա-
ւաքեմք նորա պայծառ ճառագայթ-
ներն , որպէս զի նուազին զմեզ շրջա-
պատող մթութիւնք . եւ ի.թէ մեր ա-
ռաջիկայ ճանապարհն ծայրէ 'ի ծայր
չը լուսաւորի , առ նուազն ունենամք
'ի ձեռին լսպտեր մի , որով կարող եմք
գէթ անմոլար ընթանալ . — Հոգւոյ կա-
րողութեանց լուսով պիտի կարենամք
ստանալ հոգւոյ վերայ եթէ ոչ կատա-
րեալ՝ գէթ անմոլար գաղափար :

Մեր զմեզ ճանաչելու համար ամե-
նէն աւելի դժուարին կէտ մ'ունիմք ,
այն է բացարձակ ծանօթութիւն ու-
նենալ զմեզ կաղմող երկու մասանց
բնութեան վրայ : — Հոգին աննիւթ
էակ լինելով՝ անբաղդատելի է միան-
գամայն , եւ ինչ որ բաղդատութեան
չենթարկիր , անհասկանալի է : Աս-
տուած անխմանալի է , վասն զի ան-
բաղդատելի է : Ուստի չեմք կարող
Հոգւոյ բնութեան վրայ ուղղակի գա-
ղափար մի ստանալ , բայց միայն իւր

ներգործութիւններն վերբերական դիրքով նկատելով՝ կը յաջողիմք իւր օրակութեանց ծանօթանալ։ Եւ ահա այսու մտածութեամբ կարեմք հաստատել որ հոգին պարզ, անբաժանելի և միաձեւ էակ մ'է, հակառակ նիւթականին և յատկութեամբ բոլորովին տարբեր անասնոց կենդանական յատկութիւններէն։ Իսկ մարմինը մեր զգայարանաց զանազան տեսակներուն պատշաճ դիրքեր ստանալու յարմար առարկայ մը, որ անհաստատ և փոփոխական է բնութեամբ, ինչպէս փոփոխական եւ անհաստատ են զգացմունք։

Եթէ մտածեմք՝ որ մեր հոգին յաճախ՝ թէ՛ քնոյ և թէ՛ առարկայից բացակայութեան ժամանակ կը յուզի ներքին զգացումներով, որք երբեմն առարկայներէ պատճառուած զգացումներէն շատ տարբեր են, կարող եմք հետեւցնել որ մեր հոգին և մեք անկախ եմք առարկայից գոյութենէն և առանց նոցա կամք միշտ։ Մարմինը ինչ որ էր, միշտ նոյնն է քնոյ, նոյնն է և մահուան ժամանակ, բայց տարբեր կը դործէր յառաջ, տարբեր՝ քնոյ ժամանակ և բոլորովին տարբեր՝ մահուան ատեն, այս հակադիր տարբերութիւնները՝ դործունէութիւն, շարժում և անգործունէութիւն և անշարժութիւն՝ կը հաստատեն թէ ներքին շարժիչ զօրութիւն մը՝ հոգին պակասած է. սա իւր նիւթականութեամբ կը դիմէ յապականութիւն և նա իւր աննիւթ բնութեամբ և անկախութեամբ՝ ի յաւիտենականութիւն, վասն զի անկախ է առարկայէ, անկախ՝ նիւթական մարմնէ, հետեւաբար անհաղորդ դորա ապականութեան։ Հոգին՝ անբաժանելի է, իսկ մարմինը բաժանական մասերէ կազմուած. կորը անտեղեակ է տեսանելեաց միջոցաւ ստա-

ցուած ծանօթութեանց, բարտը՝ որոյ մորթը անզգայացած է, ամենևին գաղափար չունի շօշափմամբ յառաջ եկած զգացմանց, խուլը անզգայ է ձայնիւ պատճառուած տպաւորութեանց, վերջապէս վերցնուր մարդոց գոյութենէն զգայարանաց սոյն արտադրութիւնները, հոգին ո՛չ ինչ նշազ պիտի պահէ իւր էութիւնը, իւր ներքին գործողութիւնք միշտ պիտի շարունակուին և մտածութիւնը պիտի գոյանայ. իսկ մարմինը պիտի բաժանի և ոչնչանայ։ Ուրեմն հոգին անբաժանական է և հետեւաբար անապական, իսկ մարմինը բաժանելի՝ հետեւաբար և ապականացու։ Այսպէս են ահա և հոգւոյ այլ գործողութիւնքը. հոգին կը կամի և մարմինը կը հպատակի։ Նա անընդմիջապէս կը միանայ ի ներքուստ իւր ուզած առարկային հետ, անջըպետք, հեռաւորութիւնք, բացակայութիւնք անվնաս են նմա։ Իսկ մարմինը անկարող է այսմ, իւր մերձաւորութիւնը նուազ կամ աւելի ժամանակի պէտք ունի և բազմաթիւ խոչընդոտներ և արգելք կը դիմադրեն նմա։ Ահա մի այլ մեծ տարբերութիւն եւս հոգւոյ և մարմնոյ որակութեանց մէջ։

Որչափ խօսուի դարձեալ կարեւոր է հոգին իւր բովանդակ ընդարձակութեամբ բացատրել եւ ըմբռնել։ Այսու ամենայնիւ երբ մարդոյ վրայ կը խօսուի մեծ անիրաւութիւն և սըխալանք է, միայն մարմինը առարկայ առնել, այլ կարելի եղածին չափ իւր հոգին եւս հարկ անհրաժեշտ է դիտել, որով մարդ կը ստանայ իւր բուն նշանակութիւնը և անասուններէ բոլորովին տարբեր բնութիւնը և գերազանցութիւնը, և զոր կենդանեաց հետ շփոթելու համար, պէտք է անոնց չափ անմիտ ըլլալ։

Արդարեւ ըստ բնապատմական դասակարգութեան՝ մարդը կենդանեաց կարգը կը դասուի . բայց այսու չեմք կարող երբէք նորա արժանաւորութիւնը նուազատայնել . նա կը համեմեմատի կենդանեաց հետ միայն այն մասով, որով կը նմանի անոնց . այսու ամենայնիւ , նա միշտ կը պահէ իւր գերահրաշ յատկութիւնները , ունի միշտ իւր բարձր կոչումը , և իւր նիւթական կազմաւորութեամբ իսկ կենդանեաց գլխիւ կը դասուի :

Մարդը՝ կենդանեաց հետ բաղադատելով՝ երկուքին մէջ ալ կը գտնեմք գործարանաւոր նիւթ մը, զգայարանք, մարմին , արիւն , շարժումն կենդանաւորին և նման հանգամանաց բազմութիւն . սակայն բոլոր այս նմանողութիւնք արտաքին են , և այսու կարելի չէ ասել թէ՛ մարդոյ բնութիւնը նման է անասնոց բնութեան : Մարդոյ և անասնոց բնութեանց վրայ դատողութիւն մ' ընելու համար , պէտք է մեզ տեղեակ լինիլ կենդանեաց ներքին հանգամանաց . և որովհետեւ անհնար է մեզ այս ներքին ծանօթութիւնը ունենալ , ուստի միայն նոցա զգացմանց արտադրութիւններն քննելով՝ կարեմք համեմատութիւն ընել մարդոյ և նոցա մէջ :

Արդ քննեմք սոյն արտադրութիւնները :

Յայտնի ճշմարտութիւն մ' է , որ մարդկանց ամենէն անմիտը կարող է կառավարել կենդանեաց ամենէն աւելի ճարտարն և կատարեալը , իշխել նորա վերայ . ծառայեցնել զայն իւր օգտին , և այս ոչ այնչափ իւր ուժովն կամ իշխանութեամբ կ'ընէ , որչափ իւր գերազանցութեամբ , խորհրդովն եւ գործոց կանոնաւորութեամբ կը հարկադրէ զայն հնազանդիլ իրեն : Այսպիսի իշխանութիւն մը կենդա-

նեաց մէջ երբէք եղած չէ . բնաւ չէ տեսնուած որ նոցա աւելի զօրաւորներն և ճարտարները կառավարեն իրենցմէ ստորիններն եւ ծառայեցնեն զանոնք իրենց օգտին . միմիայն այս յայտնի է որ տկարներն զօրաւորաց կերակուր կ'ըլլան , և այս ալ ուժոյ , ճաշակի և կարօտութեան արդիւնք է և ոչ թէ մտածութեան : Եթէ կենդանիք դատողութիւն և խորհուրդ ունենային , պիտի տեսնուէր անշուշտ անոնց մէջ եւս այս իշխանութիւնը , որ միայն մարդկան յատուկ է . պէտք էր մին՝ միւսոյն վերայ իշխել և ստիւ պել զայն որ իւր համար կերակուր հայթհայթէ , հսկէ , պահպանէ վնիքն և հոգ տանի երբ հիւանդ կամ վիրաւորուած ըլլայ : Զկայ նոցա մէջ այս գերիշխանութիւնը , չկայ նոցա մէջ մէկը որ զգայ ինքնին իւր բնութեան գերազանցութիւնը միւսոյն բնութեան վրայ : Հետեւաբար նոքա ամենքը մի և նոյն հաւասար բնութիւն ունին և մարդոյ բնութիւնը ոչ միայն գերազանց , այլ միանգամայն բոլորովին տարբեր է :

Մարդը իւր ներքին խորհուրդը կարող է իմացնել արտաքին նշանով՝ բարբառով , թէ՛ քաղաքակիրթ և թէ՛ վայրենի մարդկան հասարակ է այս յատկութիւնը : Բայց ոչ մի կենդանի մտածողութեան այս նշանը չունի : Այս թերութիւնը գործարանի պակասութենէն չէ : Բնադինները փորձով և քննութեամբ գտած են Վապկի լեզուի կազմութիւնը կատարեալ ինչպէս մարդունը : Վան շատ տեսակ կենդանիներ , որք կըթութեամբ երկար ասացուածներ կ'արտասանեն , և եթէ դժուարին աշխատութիւն յանձն առնուի կարելի է տակաւին ուրիշ տեսակներուն ալ սորվեցնել (*) : Բայց

(*) Պ . Լէրնից շան մը յիշատակութիւն կ'ընէ :

ցարդ կարելի եղած չէ իմացնել նոցա իրենց արտասանած բառերու կամ խօսքերու իմաստը . այլ ըսկ մեքենաբար կը կրկնեն : Արդ եթէ նոքա մեզ նման մտածողութիւն ունենային, պէտք էր որ մեզ հետ խօսէին . և եթէ ըսեմք որ իրենց պատշաճ մտածողութիւն ունենային՝ պէտք էր միմեանց հետ խօսէին . բայց այսպիսի կարողութիւն մը տեսնուած չէ մինչև հիմայ նոցա վրայ : Կը նշանակէ ուրեմն, որ նոցա համար ոչ թէ մեքենական գործարան, այլ խոր հուրդ, գաղափար, ներքին կանոնաւոր և յաջորդական ճնունդ կը պակսի :

Եթէ կենդանիք ունենային մտածելու կարողութիւն, պիտի ունենային անկասկած նաեւ յառաջագիմութիւն և յաջորդական կանոնաւորութիւն : Ներկայ ժամանակի կողմերն՝ առաջիններէն աւելի արհեստիւ և ամբողջութեամբ պիտի շինէին իրենց բնական րանները . մեղուն առաւել եւս պիտի կատարելագործէր իւր փեթակը : Այլ եթէ ըսեմք, որ նոցա բնակարանները վերջին կատարելութեան մէջ կը գլուխուն և այն պատճառաւ այլ եւս չեն յառաջագիմեր, այն ստեն նոցա աւելի բարձր իմացականութիւն մը տրւած պիտի ըլլամք քան մերը, որով կը նկատեն առաջին ակնարկով իրենց գործոց վերջին կատարելութիւնը, մինչդեռ մեք ինքնին չունիմք սոյն բարձր նախատեսութիւնը, և բազում ժամանակի, գործառնութեանց և խորհրդոց պէտք ունիմք մեր արհեստներն առնուազն կատարելագործելու համար .

Ուստի է այս միաձեւութիւնը իւրաքանչիւր տեսակ կենդանեաց գործոց մէջ, և ինչու առաւել կամ նուազ տարբերութիւն մը չը տեսնուիր նոցա

զգացմանց արտադրութեանց մէջ : Ասկէ աւելի ինչ մեծ տարացոյց կրնայ ըլլալ հաստատելու համար թէ իւրեանց գործերն մեքենական արտադրութիւններ են : Վասն զի եթէ ունենային նոքա զմեզ լուսաւորող լուսոյ ամենափոքրիկ շառաւիղն իսկ, անպատճառ եթէ ոչ կատարելութիւն այլ գէթ տարբերութիւն մը պիտի տեսնուէր իրենց գործոց մէջ : Սակայն ընդհակառակն նոցա գործառնութեանց եղանակը միակերպ և կարգը ընդհանուր է և մասնաւորի միայն չը պատկանիր : Եւ եթէ ըսեմք թէ կենդանիք եւս հոգի ունին, միմիայն իւրաքանչիւր տեսակի համար հոգի մը կ'որոշեմք են թաղիւ, որուն մասնակից են նոյն տեսակի մէն մի անհատն . հետեւաբար այս հոգին բաժանական է անհատից մէջ, որով և նիւթական և խիստ տարբեր մերինէն :

Ասոր հակառակ մեր գործոց մէջ միշտ առաւել կամ նուազ տարբերութիւններ կը տեսնուին . մեր վերջին հնարքներն աւելի կատարելութիւն կը ստանանք քան զառաջինները, որոյ պատճառն այն է որ մեր հոգին իւրաքանչիւրին կը վերաբերի անհատաբար, առանց ուրիշ անձի հոգիէն կախումն ունենալու, և մենք միայն ստորին կարողութիւններով նմանութիւն ունիմք անասնոց :

Կենդանեաց բնութենէն և գործքերէն յայտնի կ'երեւի ուրեմն, որ մեր ներքին զգացումները կախումն չունին արտաքին կազմութենէ և նիւթական գործարաններէ . հետեւաբար պէտք է որ մեր մէջ նիւթականէն տարբեր գոյութիւն մը գտնուի, որ պատճառ լինի սոյն զգացմանց :

Մարդկան և կատարելագոյն կենդանեաց կարողութեանց մէջ եղած սոյն անհուն տարբերութիւնը պար-

որուն սորվեցուցած էին Գերմաններէն և Գաղղիարէն բառեր արտասանել :

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՇԻԼԼԵՐԻ (1)

Չորսուէս կը հաստատուէ որ մարդը իւր բնութեամբ արարածոց մէջ առանձինն յատուկ դաս մը կազմէ, ուստի մինչեւ կենդանեաց բնութիւնը իջնալու համար անհուն անջրպետ մ'անցնելու է. վասն զի եթէ մարդը կենդանեաց կարգը դասենք, հարկ է որ գանուի ուրիշ արարած մի որ մարդէ ստորին՝ և կենդանիներէն կատարելագոյն լինի. որպէս զի կարենամք անգգայն աստիճանաւ մարդէն ՚ի կապիկն իջնալ, ինչպէս բնութեան միւս ամեն կերպ մարմնոց մէջ կը գտնուի: Բայց այս միջնորդը չը կոչ ամենեւին, այլ յանկարծ մտածող էակէ՝ նիւթա կան սրաբածի, բանական զօրութեանէ՝ մեքենական զօրութեան, կարգէ և նպատակէ՝ կոյր շորժման, խորհուրդէ՝ ճաշակին կ'անցնիմք:

Ահաւասիկ մեր բնութեան գերազանցութիւնը և այն անհուն անջրպետը զոր Արարչի բարութիւնը հաստատած է մարդոյ և անասնոց մէջ: Մարդը բանական է, և կենդանին անբան. և որովհետեւ այս դրական և բացասական յատկութեանց միջինը պարունակող արարած մը չկայ, ուրեմն մարդոյ բնութիւնը ըստ ամենայնի անջատեալ և տարբեր է կենդանեաց բնութենէն. և միմիայն արտաքուստ՝ նիւթականի նմանողութեամբ մարդը նոյս նման դատապարտելը, կամաւ աչք գոցելէ այն լուսոյ դէմ՝ Աստուածութեան այն անգին շնորհաց դէմ, որ կ'որոշէ զմեզ և կը զանազանէ կենդանիներէն:

Ներքին մարդը սոյսբան քննադատելէ և իւր աննիւթականութիւնն, անմահութիւնը և գերազանցութիւնը հաստատելէ զկնի, կարող եմք հետաքոտել արտաքին մարդը և սկսել նորա պատմութիւնն և նկարագրութիւնը:

(Շարունակելի:)

Յովհաննէս Քրիստափոր Ֆրետեւրիգ Շիլլէր Վիւրդէմպէրի նահանգին մէջ Սուապի Մարպախ փոքրիկ քաղաքը ճնաւ 1759 Սեպտեմբեր 10 ին իւր հայրը Յովհաննէս Գապար Շիլլէր, խիստ պատուաւոր մարդ մ'էր, պարզ ու երկիւղած բնաւորութիւն մ'ունէր, գործունէութիւն և եղական հանձար: Ի ծաղիկ հասակի բժշկութիւն ուսած էր և 1745 ին իւր վիրաբուժ Ստորին Նահանգաց մէջ Պաւլերացի զօրագնդի մը ընկերացաւ. բայց երբ պատեւրազմն հրատարակուեցաւ, փոխ պաշտօնակալութիւնը նախապատիւ համարեց: Էքսի խաղաղութենէն յետոյ իրենց զօրաբանակն արձակուելով 1757 ին ՚ի հայրենիա վերադարձաւ և անդ Լուի իշխանին զօրագնդին մէջ յաջորդաբար դրօշակրի և օգնական զօրապետի տիտղոսն ստացաւ: Այն ժամանակ ժանտամահ մը մեծ կոտորած ըրաւ Պաւերիոյ մէջ, ուր Շիլլէր պահնորդ էր, ՚ի չգոյէ բժշկաց իւր նախկին պաշտօնն յիշեց և իւր ընկերակցոց կարեւոր ծառայութիւններ մատուց: Նս անդ բժշկի և ողորմութեալ խի պաշտօն վարեց միանգամայն և իւր քաղցր ու բարեպաշտ բնաւորութիւնը զօրաց կարգապահութեան և հնազանդութեան մեծապէս նպաստեց:

Բանաստեղծի ծննդեան ժամանակ ճերուկն Շիլլէրի, որ ատեն զօրապետ էր, Վիւրդէմպէրիի դքսին Առանցնոյ դղեակը կը բնակէր, որ Շիլլէր

(1) Շիլլէրի կենսագրութեան աւելի պարզութիւն մը տալու համար արժան դատեցինք սէտք եղած տեղերը կարեւոր ծանօթութիւններ աւելցնել: